

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“
 вносять: в Австрії:
 на цілий рік . . . . . 24 К
 на пів року . . . . . 12 К
 на чверть року . . . . . 6 К
 на місяць . . . . . 2 К

За границю:
 на цілий рік: зі щоденною ви-
 силкою 7 доларів або 14 рублів;
 з висилкою двічі в тиждень 6 до-
 ларів або 12 рублів; з висилкою
 що суботи 5 доларів або 10 руб.
 Поодинокі числа по 10 сентимів.

Телефон Редакції ч. 1484.
 Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових пошлєв М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5 год. по полудни. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслана“ при ул. Хмельовського ч. 15, II поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовського в паса-жі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лиш з попередню засторогу.

Рекламації лише неопечатані вільні від порта. — Оповідки звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 сот. Подяки і приватні донесєня по 30 сот. від стрічки

Гроза австрійсько-сербської війни.

(X) Успіхи балканських держав у війні з Туреччиною зустріли ся з прихильністю великих держав європейських і наслідком того вдало ся, що порозуміне що до уладження відносин на Балкані не буде насувати перепоп. Особливо Австро-Угорщина з самого почину станула на становище цілковитої здержности, а се становище повинні були належно оцінити балканські держави. І справді Болгарія, котра веде перед в цілій розпрані з Туреччиною, відносить ся з повним признанєм для того зовсім поправного становища Австро-Угорщини.

Але тим більше болючо відчуває наша монархія, що при всій миролюбивості цїсаря і населєня нашої монархії Сербія заняла таку грізну поставу в альбанській справі, що спокій Європи тим способом поважно загрожений. Розохочєна успіхами оружя Сербія не думає вдоволяти ся самою владою областий турецьких, заселєних Сербами, але змагає крім того до забору значної части побережа Альбанії, щоби тим способом посунути ся аж по Адриєське море і заняти пристань Драч (Dragazzo, старинне Dythachium).

Се змаганє Сербії є очевидним визивом Австро-Угорщини, котра собі-її собі мала в ключний голос в справах Адриєського моря, а крім того на основі Берлінського договору мала повірену собі опіку над католицьким населєнем Альбанії. Змаганя Сербії до овладї Альбанії не тільки отже нарушують яскраво інтереси нашої монархії, але стають в різкій суперечности з засадою автономїї балканських народів, о що тепер веде ся така кровава війна, з засадою, котру при-

знавала все Австро-Угорщина і за нею все вступає ся.

Становище Австро-Угорщини в балканських справах означив вельми виразно і рішучо міністер загр. справ гр. Берхтольд в теперішній сесії делегації в Будапєшті, але се викликало в Білгороді такий наслідок, що тамошня рада міністрів відбула зараз 14-годинне засіданє. А що в Білгороді всі урядові тайни доходять зараз до відома прилюдности, отже стало загально відомо, що рада міністрів займала ся становищем Сербії супроти Австро-Угорщини і постановила поручити військовій управі заняти пристань Драч.

Крім того сербський міністер-предсїдник Пашич заявив бундючно, що сербське правителство не має причини займатися австрійськими справами і не дасть ся ніяк відвести від овладї Альбанії.

На різке становище Сербії супроти Австро-Угорщини вказує також нагле відкликанє з Відня довголітнього і розважного сербського посла Сіміча, котрий все старав ся удержати добрі взаємини з нашою монархією, а єго наслідник має аж по двоє тиждєнь обняти урядованє. Таким способом бажає Сербія означити, що она не хоче і не думає мирним способом порозумівати ся з Австро-Угорщиною.

Також сербське дневникарство виступає вельми вороже проти Австро-Угорщини, хоч наша монархія з самого разу з прихильністю віднесла ся до успіхів сербського оружя і не падала виразних заяв, що не відклонює ся від признаня оправданних домагань витязів. Тимчасом особливо „Малий Журнал“ і „Штампа“ виступають з явними погрозами, що вже нашіла пора до визволу пригноблєних братів на сходї і півночі Сербії.

Крім того вже навіть появляють ся в

Білгороді карти, на котрих зазначєні межі будучої Великосербії і тим способом підсичує ся розогнену уваву сербського населєня. Печатні листки розкидувані там виділяють уже для Чорногори частину Дальмації і Герцогівни з Мостаром і Котаром, а Сербії приділяють крім решти сєго краю навіть область на південь Драви в Стирії і Мароші в Угорщині аж по ріки Вардар і Адриєське море.

Таке поступованє має метою викликувати відповідний настрої між населєнем, а до того ще сербські часописи покликують ся на відєнських соціялістів і їх дневник, котрий радить Австро-Угорщині погодити ся з сими домаганями Сербії. Се викликає очевидно в Білгороді демонстрації проти нашої монархії, котрим не може приглядати ся спокійно найбільше миролюбивий чоловік. Зовсім отже зрозуміло і добре, що австро-угорське правителство приготовленє на всякі несподїванки.

Як небудь в теперішній війні бачимо несхожу з цивілізацією новочасною страшну різницю і то не тільки на сторонї турецькій, бо в усім тим найбільш верховодить Сербія, то сербська коменда військова при овладї Скопья виконала грізну криваву пімсту на Альбанцях під приводом, що бажає знищити турецькі військові відділи. Спалєними і зруйнованими сєлами і горами трупів убитих і на смерть замучєних спокійних населєнцїв промостив собі сербський похід дорогу. Сї кроваві події сербського війська не уступають в нічим кровожадности найстрашнішого звєрства здичілих людей.

Таке поступованє Сербів викликає вже навіть між їх союзниками невдоволенє що раз більше. Атенська „Акрополїс“ звіщає про різку суперечку між грецьким генералом Сяпунакісом і начальником сербського відділу,

що йшов на Солунь, бо Греки зовсім не бажали собі там участї сербського війська, котре лише псувало операційні змаганя грецької армії.

Ся непогамована жадоба Сербії, з якою она вагає ся, скільки лише можна, захопити на Балкані, щоби не вийти з меншими придбанями як Болгарія і щоби після закінчення мира здобути собі в союзї перше становище, викликає велике затривожєнє. Ще Сербія не упевнилася над Вардаром а вже сягає аж по Драву. Супроти такої жадоби держить ся Австро-Угорщина супокійно, але міродатні чинники зазначили се рішучо, що наміренє захопленє Альбанії було би приводом до поважного виступленя.

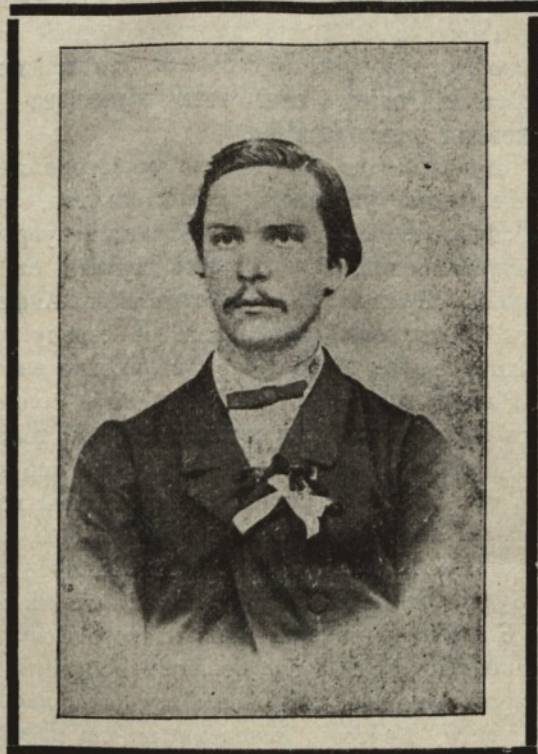
O. Осип Фацієвич.

Ferrer redivivus.

Вже третій рік минає, як великий предтеча новїтньої вільної школи, а заравом гловний організатор анархістичних заверух в Барцельонї, Францішок Феррєр, погіб на шафотї, засуджений єспаньским військовим присудом. Вражїне тої малозначної події, завдяки силї масонської прєси, обхопило весь ліберальний свїт і піднесло се до якоїсь епохальної події, від котрої з крови того злочинця має повстати местник проти всякого права і суспільного порядку в кожній державі а також проти т. зв. клерикалізму то є проти віри, Церкви і священства повсюду як в життю приватнім так і публичнім. Можна собі уявити, яку силу має та прєса, коли протягом тих трох літ зуміла горячою обхопити стільки людей, виляти стілько їди, затуманити

Микола Лисенко.

(Спомини з минувшини).

Лїтом минуло як раз 45 літ з того часу, як я познакомив ся з М. Лисенком. Він тоді їхав на науку музики до липської консерваторії і опинив ся на оден день у Львові. Я займав ся тоді редакцією „Правди“ і тим способом відшитав мене Лисенко. Від сєї першої зустрічі ми щєро здружили ся, а єго щира, жива вдача припала менї вельми до вподоби. Перенятий повною свідомістю української народної ідеї, Лисенко вельми цікавив ся вашою громадською роботою і народними змаганями, їхав він за границю, щоби здобу-

ти основну науку музики і сєй у нас тоді занедбаний перелїг управляти на славу українського народу.

З тої першої зустрічі я в ряди-годи переписував ся з Лисенком і дав першу понуку до того, що Лисенко почав писати музику до Шевченкового „Кобзаря“ і тим спопуляризував Шевченкові твори в найширших верствах нашої суспільности.

В 1868 р. постановила наша львівська „Громада“ святкувати Шевченкові роковини музично-декламацийними вечерницями а бажало ся нам вивести на сих вечерницях щось нового, оригінального. Отже я звернув ся до Лисенка, що тоді проживав у Липску, з просьбою, щоби на вечерниці нашої „Громади“ скомпонував музику до Шевченкового „Заповіту“ (гл. Спомини з мого життя, I ч. стор. 141). Лисенко справді прислав першу свою композицію „Заповіт Т. Шевченка“, в котрій дав головну сольову партію тенорови (галицький музик о. Михайло Вербицький також надїслав на слова Шевченка свою композицію, часто у нас співану на вечерницях). В сїй композиції виявив ся творчий талант Лисенка, справдєшнє, питома українська народна музика, котра тоді викликала велике одушевленє, а з того часу пішла ціла низка Лисенкових композицій до „Кобзаря“ Шевченка.

Творчий талант Лисенка звернув на себе вже в перших починах бачність знавцїв музики в Празї, де він 26. грудня 1867 р. грав українські народні пісні на концертї російського співака Д. А. Славянського. Цікаво буде для нашої суспільности пригадати се, що з нагоди того концертї, про М. Лисенка написали тоді „Narodni Listy“ в 268 ч.

з 1867 р. „Займаву оригінальність артистичну пізнали ми в пїяністі, п. Лисенкови, котрий грав з власної охоти на користь концертанта. Лисенко, родом Українець, учить ся в липській консерваторії. Єго виразна і рівна гра була всім до вподоби. Найкращєж вподобали ся українські пісні, покладєні ним самим з великою пильністю і дотєнністю.

„Лисенко гадає напечатати Збірник українських пісень. Миб дуже бажали, щоби швидче найшов видавця, бо тим видавцем зробив би справді велику прислугу славянській літературі. Не знаємо, чи хоче Лисенко зробити з себе пїяніста; нам здає ся, що він має більшу вдачу до композиторства, як до технїчного граня, проте маємо чималї надїї на процвіт славянської музи.“

Як бачимо, Чєхи відчули вже тоді в Лисенку єго великий творчий талант, котрий обдарував нашу музичну ниву такими чудєвними цвїтами, що рознесли єго імя по широкім свїті і зєдали єму заслужєнє імя „Батька української музики“.

Покійному М. Лисенкови завдячую довголітнє личне знакомство з П. Кулішем, до чого дали привід мої змаганя до спорудженя Рускої Читанки для висших клєс середних шкїл (виданї в 3-х частях 1871 р. а відтак значно переробленої п. в. Вїмкї з устної словєсности українсько-рускої, і двох частий п. з. Вїмкї з народної літератури українсько-рускої). Я звертав ся тоді о поміч в сїй справі до Лисенка в Липску весною в 1869 р. а він поручив мене П. Кулішеви, що тоді проживав у Празї. З того часу почала ся між нами переписка, котра тривала 21 літ (гл. Спомини з мого життя I ч. стор. 157—327).

Гостюючи при різних нагодах в Києві, бував я кожним разом у Лисенка, бож єго сємя і хата визначала ся щирим українським духом і незвичайною гостинністю. Окрім того зустрічав ся з Лисенком підчас побиту в Києві на громадских сходинах у пок. Антоновича, Кониського, Старицького, Вовка Карачєвського, а хоч він цілою душею загубив ся в музиці, то при в сїм тим був також горячим народолобцем, вповнї свідомим представником укр.-рускої народної ідеї, а єго щирє, розумнє і рішучє слово мало велику вагу в київській громаді.

Не забуду сєї хвилї, коли ми зустріли ся, раз підчас мого побиту в Києві, у д. Трегубова, а тоді прийшов між иншими також д. Русов (отець) і д. Гамалїй, б. редактор „Київської Старини“. Лисенко сїв за фортепяном до акомпанїєменту а д. Русов (тенор) проспівав Лисенкову композицію до Шевченкових слів: „Менї однаково“, а опісля д. Гамалїй (баритон) єгож композицію до Шевченкової Думи (з Невольника).

Обидві сї композиції були менї дуже добре відомі з наших галицьких концертїв („Менї однаково“ співав нераз Мишуга, а Думу пок. Н. Вахнянів), чував я також инших співцїв, як виконували сї пісні і пїяністів, як супроводили їх співови. Однак такої інтерпретації і супроводу і самого голосу не чув я в Галичині, а цілє виконанє сих творів в душі самого творця зробило на мене таке до глибини душі трогаючє вражїнє, що я єго ніколи не забуду. Хоч я не заводивий музик і музикою не займав ся, але тоді відчув я цілє єство Лисенкової творчости, єго музики і єго інтерпретації української пісні і думи. Тимто я добре розумїв, длячого Ли-

стільки розумів, що здавалося навіть людям доброї волі і непохитної віри, що якась несправедливість тому чоловікові мусла статись — бож від чогож пословиця: „vox populi vox Dei“.

Щож доперва казати про нездекларовану пресу о непотійнім релігійнім переконанню. Она вміє підхопила той ферреризм і небавом показала цілу свою властиву красу, котру досі нераз досить зручно укривала під плащом поступовости. Природним порядком річи, так мутна філя обхопила і нашу українську пресу і то майже в цілости з вітком кількох нездекларованих католицьких часописий. Почавши від „Громадского Голосу“ а скінчивши на „Ділі“, всі стали в ряди-годи розпинатись за ним, як за своєю дитиною, а наша інтелігенція і простолоуде мовчки приймало ту апологію без ніякого протесту. Лише „Руслава“ в кількох статях дав вираз свого негодования а також і в брошурі під заголовком „В обороні правди“ виказано кількома реченнями влучно тую зловіщу позначку, що суспільність наша не є так глибоко релігійна, коли такими річами дає себе годувати. Статі в „Ниві“ і „Основі“ рівнож супроти того запротестували, але они були доступні для дуже малою гуртка своїх передплатників.

Можна отже загально сказати, що „гроз“ нашої суспільности і досі живе в тім переконанню, що Феррер мученик, що він невинний і т. д. І та філя наvertsє ся і досі, і в ряди годи повертєтє наша ліберальна преса до той теми, чи то при нагоді страйків чи вільних шкіл чи проти склерикалізованя нашої суспільности. Мов той сфинкс відростає на стовбцах преси забутий Феррер і морочить і досі безкритичні уми тих людей, що так без розбору дають собі навидати переконання авторів, що мають певну витячену дорогу, здохристианізувати нашу суспільність.

Тому і не від річи буде, коли над ославленим Феррером і его заслугами трохи довше застановимо ся, щоби бодай в часті доповнити ті скромні голоси в обороні правди і виказати перед ширшою суспільністю в правдивім освятленю того, которого ліберальна преса величає мучеником, жертвою „попів“ та великим „генієм“.

Притоку безпосередню до того дає нам учительський орган „Прапор“, що майже в кожнім числі воскрєшає заслуги Феррера і ставить его на педесталі великого педагога вільних шкіл, апелюючи до учительского стану, щоби підпирали ідею „того генія“ ідучи за кличем „Freie Schule“.

„De mortuis nihil, nisi bene“ сказав би дехто, пощо виволікати опира з гробу. Так хтож перший се чинить раз по раз, як не ліберальна преса? Сеж она его відтам все виволікає, щоби так, як в драмі Шекспіра Антоній над трупом Цезара, кервавим стилем

голосити підбурюючи мову проти всякої власті і божої і світської, кидаючи в народ та поширюючи зло вже і без того в наболілих людських серцях? Чи для того, що так каже льожа?

Хто в тій цілі так чинить, той повинен в обороні найсвятійшої правди допустити і се, щоби особу Феррера освятчену німбом брехливих пеанів, піддати під канонічний процес.

Хтож був отже той Феррер?

Він родив ся дня 1. січня 1859 р. в місцевости Абелія, п'ятнадцять кілометрів віддаленої від Барцельони. Родичі его були простого стану, побожні, строгі католики. І в тім дусі він виховував ся під оком родичів до 13 року свого життя. Аж коли его віддали до школи в Барцельоні, котра вже від давна була під впливом Бакуїна, московского анархіста, почалась зміна в релігійних переконаннях молодого хлопця. Сталось се під впливом одного вчителя, вільнодумця і революціонера, під котрого догляд его віддано. Маючи 20 літ став Феррер контрольором при залізничці в Барцельоні. Уже в році 1884 став він членом масонської льожи „Верідад“ в Барцельоні. На той час припадає его женячка. Першу дитину дозволив він охрестити по католицьки, рєшту в числі 4 ні, мимо опорного протесту жінки.

Опісля переселив ся він до Парижа. Причиною того була его участь в повстанню генерала Вільякампа дня 19. вересня 1886 року, котра мала цілє оголосити в Еспанії рєспублику. Там став він шинкарем і знов вмішав ся вже в ранзі секретаря в заговорі еспаньський під проводом Зорілі.

В тім часі прийшло між супругами до розводу. Вільнодумна преса оголосила его листи, в котрих він нарікає, що церковного розводу не може осягнути. При тій нагоді так говорить брошура п. з. „Francisco Ferrer, un martyr des pretres“ (жертви „попів“).

„Феррер був подружений з рєвною католичкою, котра хотіла і свої дві дівчини по католицьки виховати. Се і було причиною розриву супружества“.

Вина сего спадає на него, бо кромі того, що провадив розпутне житє і мав много діттих неправесних, обходив ся в брутальний спосіб з женою, що навіть забрав єї доньки і віддав на вихованє в місце, про котре она не знала. В роздратованю она розгорілась до того степеня гнівом, що навіть стрілила до него з револьвера. Єї поставлено перед суд. Тут она і виказала все своє нещастє. В своїй супліці пише она так: „Моє житє при боці того чоловіка було правдивою мукою. Мої доньки забрав він від мене і умістив їх Бог вість де, що мене довело до розпуки. Не памятаю, як се стало ся, що я до него стрілила. Жалую сего вчинку, але я стілько терпіла, що заслугою на ласку“. І справді єї засуджено лише

ского театру львівского Гелера, щоби сю оперу виставлено на польській сцені, а тим способом дано спромугу польській суспільности, ознакомити ся з українською музикою. Однак задля заострення польсько-руських відносин директор Гелер не мав досі відваги виставити на польській сцені українську оперу.

Всеж таки ювілей 35-літної музичної діяльности і творчости, обходжений у Львові в 1903. р. в привіє самого ювілята у великій салі львівской фільгармонії, а також визначних представників польської суспільности, дав нагоду також широким кругам не тільки нашого, але й польского народу пізнати Батька української музики, его твори і духа української пісні і думи.

Сей ювілей був глибоким поклоном усеї України-Руси перед геніальним митцем, которого видав наш нарід, а при тім природним і всенародним признанєм величезних заслуг ювілята і его творчости.

Підчас сего ювілею був М. Лисенко також гостем у мойї хаті і тоді вже жалував ся, що доскулєє ему зваплєне аорти. Тоді я бачив в останнє Лисенка. Ся недуга его очевидно змєгала ся, а події, що склали ся з „Українським клубом“ в Києві, вплинули на се, що смерть перетяла так несподівано пасмо его життя і вкрила глибоким смутком всю Україну-Русь по невіджалованій втраті великого митця і громадянина.

(Конець буде).

Ол. Бароїнський.

на 1 рік вязниці, але ще заки зачалась єї кар'єра, увільнено її від неї на підставі права „lex Branje“.

В році 1890 став він членом масонської льожи „Великого Орєнту“ і відси толкуєтє та ціла робота оборонна в его користь. В списі членів подав він своє званє, що є анархістом і яко такий аванзував він скоро в степенях вільномулярства і за ріжні его заслуги виробили ему посаду учителя еспаньської мови в торговій школі, де він і довгий час оставав.

(Дальше буде).

*) „Прапор“ ст. 230. рік 1912.

**) Видана книгарнею Шляйхера стр. 45.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставрациях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

З державної ради.

На вчерашнім засіданню палати послів покликаний на місце бл. пам. пос. Цєгливского пос. Загайкевич зложив в посольську присягу. Міністер краввої оборони предложив начерк закона в справі побору рекрута.

Палата приступила до розправи над відповідію міністра-предсідника і міністра судівництва на запит в справі звисних розпорядків міністра судівництва.

Міністер-предсідник гр. Штіргк завияв на запит німецьких сторонниць в справі мови у внутрішнім урядованю державних властей в Чехах, що дійсно у деяких чеських краввях властей уживає ся у внутрішних зносинах чеської мови, кабінет застав сей стан по обнятю управи і уважав, що яка небудь зміна підчас мирових переговорів противила би ся засадам.

Відтак промовляли по Кернер, Бєхле, Свіча і Дністрянський, сей останній півтретя години.

При кінці засіданя по Панц, Гайлінгері Фрідман в запитах до предсідника осуджували словінську обструкцію. Підчас промови Панца прийшло до острих суперечок з причини обидливих слів, які виказав нім.-нар. пос. Шірф під адресою Словінців. Обидні почали сїпати п. Шірфа за рамя, за вмишанєм інших послів удало ся однак небавом втихомирити обурених. Після сего Панц промовляв дальше, Шірфа віввано до порядку.

П. Окунєвский в запіті до предсідника жалував ся на поступованє предсідника бюджетової комісії. По его промові відозвали ся бурливі оплески на руських лавах, Словінці кричали: „Геть з Чувайом і Тиссою!“.

Засіданє скінчило ся о год. 9:30 вечером; слідуюче вині.

Доносять, що при кінці вчерашного засіданя прийшло до дуже острих сцен, які скінчили ся бійкою і поличниками межі німецькими і словінськими послами. Взагалі положєне в парламенті є дуже критичне. Говорять, що если вині не наступити вясненє, то можна сподівати ся відрочєня палати.

Війна на Балкані.

Сербское військо дійшло вже до Адриятику і машєрує разом з Черногорцями здвож побережа в цілі овлади порту Драч. В сей спосіб Сєрбія зовсім без церемонії протиставляє ся бажаням Австрії і робить се, що Австрія вважає за „casus belli“. Драч має бути занятий протягом 2 днів. Наслїдком такого поведєня Сєрбії європейське положєне значно заострило ся, чоґо доказом є величезна зняжка на біржі. Цїсар прийняв на довгий конференції шефа генерального штабу ген. Шемуа, міністра війни ген. Авфєнберґа, гр. Бєрхтольда і наслїдника престолу. В цілій Європі вижидаютє за великим напруженєм на реакцію зі сторони Австрії з причини овлади портів. В політичних кругах взяв нині верх песимізм що до можливости мирової полагоди австро-балканьской задирки, бо Сєрбію заохочує до опору Росія.

Ось що читаємо в телеграфічних депєшах на тему австро-сєрбської кризи: До Будапєшту прибув предсідник болгарского собра-

нія Данєв, щоби перевести посередництво між Австрєю і Сєрбією і відбув конференцію з міністром заграничних справ і відєньским німецьким амбасадором Чіркким. Опісля прийняв его на окремім послуханю цїсар, а о год. три чверти на 2. наслїдник престолу архієп. Франц Фердинанд. Наслїдник престолу прийняв перед полуднем шефа генерального штабу Шемуа. Кажуть, що наслїдник престолу вїде в найближшій часі в відвіданнє до німецького цїсаря. Цїсар прийняв вчєра рано на півгодинним послуханю архієп. Франца Фердинанда, а о 11. рано архієп. Йосифа. В неділю прийняв цїсар шефа ген. штабу Шемуа на довшим послуханю.

„N. W. Tagblatt“ привіє вчєра незвичайно інтересні подробиці про конференції, які відбули ся в Будапєшті. Наслїдник престолу зараз по своїм приїзді був на надавичайнім послуханю у цїсаря. Се послуханє трєвало поверх годину і відносило ся до заграничного положєня.

В мїродатних кругах перестєрагають, що правда перед витяганєм далекоїдучих комбінацій з сєго послуханя наслїдника престолу у монарха і з конференцій, які наслїдник престолу мав з міністром гр. Бєрхтольдом і шефом ген. штабу Шемуа, однак не підлягає найменшому сумнівови, що вчєрашні послуханя і конференції відносять ся до дискусії над справою, яка в слідуючих днях може стати вельми актуальною; хоч урядові круги все ще впевняють, що положєне не є критичне, однак положєне є дуже поважне. Не знати, в якій хвилі монархія буде принєволена розпочати акцію, а від акцію не належить вправді, на думку урядових кругів, розумити відразу воєнної акції, однак після інформації з того самого жєрєла, дїпльоматичні кроки мусять йти рівночасно і рівнобіжно з приготівленямми иншого рода.

Щож до становища Австро-Угорщини супроти Сєрбії подає дописець „N. W. Tagblatt“ отсі інформації: Австро-Угорщина мусить в найближших днях з оглядом на балканьське положєне виявити свої інтереси в рішучий і недовозначний спосіб. Австро-угорська монархія находить ся в повній згоді з поглядами обох союзників, отже кроки Австро-Угорщини будуть однакові з кроками потрійного Союзу. Австро-Угорщина 1) зобовязує ся не ставляти ніяких областних домагань на Балкані, 2) домагати ся буде державної організації для Альбанії, євєнтуально сотворєня независимого альбаньского князівства, 3) домагає ся, щоби Сєрбія в ясний спосіб означила свої аспирації що до одержаня порту над Адриятиком, причім треба замітити, що тридержавний союз не думає на ніякий случай згодити ся на довершену подію. Австро-Угорщина домагати ся буде проясненя відносин і то чим скорше, а коли би Сєрбія хотіла проволікати вясненє справи, щоби в часі дипломатичних переговорів розворушити населєне, то монархія підпрє свої слова і свої ноти відповідно до становища великодержави.

Вчєра також відбула ся міністерьяльна конференція угорского правительства, котра сформуловала угорські домаганя супроти євєнтуальностай, які можуть лучити ся на Балкані. Присутність міністра війни Авфєнберґа в Будапєшті, який аж в середу мав приїхати, надає цілій справі величезне значєне. Рівночасне принятє предсідника болгарского собрания Данєва, як цїсарем, так також наслїдником престолу говорять ясно, що ходить ту о питанє найвисшої вєги. Данєв конференрував поєредно з гр. Бєрхтольдом, а в політичних кругах впевняють, що прибув він до Будапєшту в важній і дуже делікатній місії. Є він вислаником Балканьского Союзу і має поинформувати ся не лише про погляди Австро-Угорщини, але й є він уповновласнений дати Австрії вясненя що до намірів Балканьского Союзу.

Як з Будапєшту доносять, мав Данєв зазначити перед гр. Бєрхтольдом, що не все, що ставляла єк безуслївне домаганє сєрбська печать, є домаганєм Балканьского Союзу. Болгарія, яка добре знає, що ніхто в Австро-Угорщині не позавидує їй добре заслуженої побіди, чує ся в обовязку виступити посередником супроти Австро-Угорщини і зазначити, що не похваляє всіх надмірних домагань зі сторони одного з членів Балканьского Союзу, с. є зі сторони Сєрбії.

сенко не міг одушевляти ся музичними продукціями, виконуваними у нас в Галичині і на Буковині (як ось підчас его ювілею в 1903. р.), дякоґо не припадало ему до вподоби співанє між иншим: „Ще не вмерла Україна“ на наш лад, котрий він називав „дяківським“.

В слідуючих роках давала Лисєнкови привід до переписки зо мною нова „Правда“, котрою я з поручєня пок. В. Антоновича і Ол. Кониського і займав ся. Клопоти і кошти були чималі з перепискою в ковертах, в котрих не можна було пересилати цілого випуска, а лише частинами і тому часто сї посилки на цікавих почтах пропадали, а закордонні передплатники справедливо ремствували на се. Крім того вдавав ся Лисєнко до мене яко тодішнього впорядника „Записок Наук. Товариства ім. Шевченка“ в справі печатаня своєї розвідки про народні інструменти музичні, а на останку в справі вистави „Різдвяної нощі“ у відєньській придворній опері і в львівській міській театрі.

Бажаючи ширші круги європейські познакомити з укр.-руською музикою і з творчєстю Лисєнка, робив я заходи, щоби „Різдвяну ніч“ виставлено у відєньській придворній опері і в тій цілі перєсправляв я з генеральним інтендантом цїсарських театрів, бувшим секц. шефом в міністерстві внутр. справ, бароном Пляпартом. Ему передав я „Різдвяну ніч“ Лисєнка для оцінки заводового реферєнта придв. театрів, однак до вистави не дійшло з причин поданих в письмі бар. Пляпарту, висланого до мене, котре подаю у відисі.

Опісля робив я заходи у директора мі-

О скільки вчорашні конференції і послуханя довели до бажаного вислідку, до сеї хвилі незвісно, та прецінь замітне, що урядово заперечено вісти, що в замку в Буді відбула ся коронара рада під проводом цісаря, в якій взяли участь наслідник престолоа, міністер війни Авфенберг, гр. Берхтольд, шеф штабу Шемуа і генеральний інспектор армії Конрад ф. Гецендорф.

Архикнязь Франц Фердинанд побуде два або три дні в Будапешті і ще в сім тижні іменно 22. с. м. поїде до Берліна, де прийме его урядово цісар Вільгельм. Зїзд сей не має бути в нагоді ловів, але сей зїзд буде мати величезне політичне значіння, щоби ствердити на вінї нерозривність союзу Австро-Угорщини і Німеччини.

Австро-угорск. посол в Білгороді гр. Угрон зложив вчора довші відвідини предсідн. Пашичови. Після „Zeit-у“ Пашич на представлення Угрона про становище Австро-Угорщини дав виминаючу відповідь а опісля поїхав до Скопле, щоби порозуміти ся з королем. Також Італія звернула увагу Сербії, щоби не займала Альбанії, бо тоді й Італія зголосить свої жаданя.

Росія мобілізує ся.

Потверджує ся вістка, що Росія задержала в службі резерву. Офіцерам відмовлено відпусток. Сподівають ся в кожній хвилі проголошеня загальної мобілізаціі.

До „Daily Mail“ доносять з Петербурга, що в Росії роблять ся енергічні приготування до війни з Австрією.

„Frankf. Ztg.“ одержує телеграму з Одеси, що з Севастополя відіхали два батальони піхоти з призначенем до Царгорода (?). Небавом буде вислана артилерія.

Київський корпус поставлено на воєнній стопі. З Варшави доносять, що завтра має бути переведена мобілізація двох корпусів в польським Королівстві.

Мобілізація Італії.

Всі батальони піхотних стрільців і артилерію змобілізовано і приготовлено до вимаршу. Друга дивізія італійської ескадри одержала приказ відійти на схід.

Положене в Царгороді.

Серед збігців в Царгороді стверджено два нові случаї холери. Нарбух бей, військовогo губернатора Царгорода, розстріляно за підбурюванє до різні християн в місті. „N. Wg. Tagbl.“ одержав депешу від свого окремого дописця, датовану з 6. с. м., яка характеризує настрі в Царгороді і првготовленя, пороблені австро-угорською амбасадю для охорони своїх горожан. При висилці родин, утікаючих зі столиці, купець Юлії Енгель, родом з Угорщини, наслідком зворушеня і перебутого переляку помер нагло на удар серця. Дописець стверджує, що столиця Туреччини представляє ся нинї як бочка пороху, найменше порушенє може викликати вибух.

До Царгорода прибув російський панцирник „Ростислав“, румунський кружляк „Елисавета“, австрійський кружляк „Адмірал Спави“ і „Асперн“, французкий „Виктор Гуго“ і італійский „Емануеле Філіберто“. Отже 6 панцирників стоїть вже під самим Царгородом, а два в недалеку Царгорода.

Оборона Котальджи.

Дописець „Voss. Ztg.“ доносить з Котальджи, що тамошні кріпости є дуже добрі і що Туреччина громадить дуже багато свїжого війська. Турки мають намір як найенергічнійше боронити лїні Котальджи. В царгородських військових кругах думають, що похід передного болгарского війська на Котальджу буде аж вінї покінчений так, що не в виключене, що в ночи на середу (с. в нинїшній ночі) прийде до першого наступу.

Хвилевий управник міністерства війни Февчі баша, маршалок Фуад паша, трох генералів і 50 улямів відіхало до Котальджи. Кн. Абдуль Галів, якого рана загоїла ся, виїхав на поле бою.

Сербске військо над Адриятиком.

„N. Fr. Presse“ доносить, що сербске військо за 2 дні дійде до порту Драч і подає рівночасно інформацію, одержану з Грацу, після якої одна з торговельних фірм одержала від сербского правительства порученє достави ячменю і паші около 15. с. м. до Драчу, бо в сім речинци дійде сюди сербске військо.

3 воєнного видна.

„Мир“ доносить : В неділю о 10. вечером осада Адрианополя пробувала наступу на північний захід, однак Болгарія відперли єї. Депеша надана 9. с. м. в Серес каже : Оглядни ворожого становища виказали, що Турки обсадили гору Айватово і Ільо значними відділами піхоти. По тридневій борбі розпочали Турки відворот до Солуня. Болгарске військо здоганяє Турків.

В сій хвилі комендант П. грецької дивізії Галаріс повідомив болгарский штаб, що Солунь піддав ся грецькій армії. Тому, що ворог, який мав до діла з III. бригадою не піддав ся, генер. Кодоров дав приказ здоганяти его. Коли однак завважено, що Турки без стрілу уступають, видофано військо із погоні і помашеровано до Солуня.

Спізені побіди Турків.

Під Соровічем і коло Родосто віднесли Турки незначні побіди над Греками, забираючи 7 армат. Але се все передсмертні судороги...

В Атенях є вже 29.000 турецьких полонників.

О незалежність Альбанії.

З Відня доносять, що там прибув альбанський провідник Ізмаїл Кемаль бей, б. посол до турецького парламенту. Задачею єго є зискати пошертє Австрії для самоуравняних напрямів Альбанії. Ізмаїл Кемаль заявив тамошним дивенікарям, що він є сеї гадки, що Туреччина втратила безусловно европейскі посілости. Побідники не могли би допустити ся тяжшого гріха, чим збогатити ся коштом Альбанії. Альбанці ніколи сего не знесуть, а Балкан і на дальше був би жерелом несупоків. Свободи Альбанії вимагає не лише інтерес всеї Європи. Без неї не зазнала би Европа благословенства мира. Альбанія мусить бути самостійного. Запитаний про погляди на сербскі претенсії до австрійської приставі, відповів Ізмаїл Кемаль, що він так на се задивляє ся, як би на претенсії замкненої в горах Швайцарії до приставі пр. в Генуї. Не мєко є річку — говорив Кемаль — розбирати сю справу, чи Сербія має може яке право до приставі над Егейським морем. Є се річ, яка нас не обходить. Альбанія має амбіцію, що є цивілізованю державою. Она хоче задержати добрі відносини з Сербією, Сербія отже могла би хиснувати з наших приставів для своєї торгівлі. Що до Малїсоров, то в Європі не зрозуміли їх поступованя. Малїсори борять ся проти Туреччини, але не з Чорногору, они борять ся о незалежність Альбанії. Всі у нас без різниці, чи належать до православя, ісламу, чи католицизму є згідні в тім бажаню. Є у нас родини, в яких кожний член належить до іншої релїгії, але політично всі є одной думки. Дальше вичислив Кемаль, що будуча Альбанія мати-ме 2 і пів до 3 мільонів мешканців і складати-ме ся з цілого віляету Скутарі, з альбанської части Яніні і Монастира, західної части санджака Монастир аж до околиці Охрида, дальше Дібра, Ельбасан, санджака Іпен-Даково, санджака Прізрен і части санджака Скопле. Головним містом було би Ельбасан. Кемаль думає, що Австро-Угорщина попре борбу о незалежність Альбанії.

Англія в обороні Альбанців.

Супроти сербских домагањ захоче ся льондонська печать відпорно. „Daily Graphic“ остерігає впрот Сербів перед обстоюванєм при претенсіях до Альбанії. Альбанці мають ті самі права як Сербі, Болгарі і Греки. Коли Австро-Угорщина попре Альбанців, буде мати она за собою всю справедливу думуючу Европу.

Розбір Туреччини.

„Daily Chronicle“ оголошує новий плян балканського союзу в сиріві подїлу добичі, Болгарія числить на весь здобутий округ разом з Тракією і лїнією на егейським побережжє, Сербія має одержати область здовж долини Вардара аж до Солуня, отже більшу часть Македонії, Північна границя Греції буде лучити ся з повою сербською областю оподалик Солуня. Чорногора має одержати Скутарі. Що до Альбанії нема ще рішеня, Новобазарский округ дістане ся знова певно в руки Арстрії. Румунія числить на пояс краю над Чорним морем з Сілістрією, а Росія числить на свободний переїзд кризь Дарданелі.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Стахія; римо-кат.: Дадака. — В четвер: руско-кат.: Косми; римо-кат.: Йосафата єп.

— **Преосв. Епископ др. Хомишин** виїздить сеї середи в диєцезію.

— **3 Риму** пишуть нам: Дня 7. с. м. в четвер Св. Отець папа Пій X., приймили в своїх приватних апартаментях, на окреім послуханю Преосв. Кпр Никиту Будку, єпископа канадських Русинів і о. Льва І. Сембратовича з Канади. Св. Отець незвичайно інтересують ся Русинами і задержали їх Преосвєщенство понад четверть години у себе. З Риму Преосв. Будка верне на кілька день до Галичини, бо вже дня 27-го с. м. виїзджє з Ліверполя прямо до Канади до Montreal-у кораблем „Empress of Britain“ враз зі своїм секретарем о. Балою і о. Сембратовичем. До Montreal приїде 6-го грудая, а по представленю у апост. делегата, Ексц. Stagni і у вице-короля Канади Іх королівської Високости князя Arthur of Connaught (страя англійского короля Юрія V) в Ottawa, поїде через Toronto і Buffalo до Філадельфії відвідати Преосв. Епископа Ортинського.

До Вінніпегу (свої резиденції) прийде в половині грудня.

— **Про останні дні життя М. Лисенка** пише „Рада“: Микола Лисенко помер на 71. році свого життя.

Від давна вже був хорий на серце і часто тяжко страждав від сеї недуги. Але про стражданя Лисенка знали тільки близькі єму люди — родина та найближші знайомі.

На громадї Лисенко все був бадьорий, оживлений, з молодим свїжим обличчєм, якому сивина вусів і волося на голові придавала ще більше краси...

Не зважаючи на свої роки, мусів М. Л. тяжко працювати. На єго плечах була не тільки велика муз.-драматична школа, а й всякі дрібні хатні сирава, турбота про дітї і т. и. До тогож М. Л. не тільки не цурав ся ніколи громадської роботи, а й сам шукав її. Отже не диво, що з девятої години ранку і часго далеко за північ не мав він ні хвилини спокою. У ночіж, коли навколо все покоїло ся в мідному свї, на нашого великого музику найчастійше залітало натхненє і він складав свої безсмертні твори...

Треба бути сиравним велитом, щоби довго витримати таке житє.

І Микола Лисенко з молодих лїт був таким велитом і фізичної і духовної сили.

Але вже скільки років тому серцева недуга почала заявляти про себе все частійше. Весною сего року Лисенкови стало дуже погано. Лікарі послали єго до Навгаїму, заборонили єму писати і взагалі працювати. Микола Лисенко дуже жалкував, що пропаде в нього літо, коли він найбільш творив, пробуваючи звичайно на дачі під Києвом у Китаєві.

Лїто, проведене в Навгаїмі, не помогло Лисенкови. Склероз в руці і грудях ще збільшив ся і завдавав багато страждань. Проте Лисенко не зміняв свого звичайного ладу і невтомно працював...

Катастрофа з українським клубом, де М. Лисенко був головою старшини, страшно єго вразила і пригвїтала.

Старшині загрожують судом і суророю карою...

Семидесятилітня людина, криштално чистої душі, почувала себе ні в чім неповинною і ввєсь час хвилювала ся.

З ним трапив ся поважний загрожуючий припадок.

Лікарі заборонили єму в вечері працювати і взагалі заявили, що здоровлє нашого славетного артиста й композитора дуже не певне...

Близкі до Лисенка люди серед знайомих почали думати про те, щоби якось захистити нашого Бояна від усяких несподіванок. Та вже, очевидно, було за пізно...

Ще в вечері 23. жовтня ст. ст. був Лисенко в театрі Садовского на першій виставі: „Жарт життя“, ходив за куліся, був надзвичайно оживлений, веселий, багато жартував. Здавало, ся вінчо не віщувало про близкість трагічного кінця...

Ранок 24. також почав ся добре. Після сніданку М. Л. мав іти до школи. Але за сніданком трохи хвилював ся і єму стало не добре. Лисенко вийшов у коридор і тут упав.

Почала ся рвота... Через яку годину великого нашого генія не стало.

Він помер від розриву серця.

До останньої хвилини Микола Лисенко не губив свідомости. Він умирав при повній пам'яті і скільки разів розплющував очі, коли того просили діти, що оточали ложе смерті свого батька.

Зараз же після кінчини Лисенка по телефону сповіщено редакцію „Ради“, родину небіжчика, розіслано телеграми по всіх сторонах України з жалібною вісткою про невимовно тяжку нашу втрату.

Мов громом приголомшила она наше громадянство. Не хотїло ся їй вірити, всі поспішали туди, на Мар.-Благовіщенську, ч. 95, де безвіздно більше 20 років прожив славетний український співець, і переконували ся з правдивости сумної дійсности.

Тяжкий гвіт і невимовний жаль опанував не тільки Українцями, а й всіми, кому доводило ся зустрічати з свїтлою особою нашого віщого Бояна.

До останніх дві не покидали Миколу Лисенка творчі сили. Єго останні музичні праці, особливо ліричні, пройняті чисто молодечим запалом і по салі чуця стоять далеко висше навіть за ті, що писав він в свої молоді роки.

Ще в початку жовтня закінчив він одну актну оперу „Nocturno“ і написав декілька романсів на слова О. Олеся та інших авторів; в другій маленькій опері — „Літньої Ночи“ (лібретто д-ки Вільнської) не дописав Микола Лисенко всього, тільки три сторінки...

Нагла несподівана смерть вирвала натхненє перо...

Український великий композитор і знаменитий артист помер в повному розцвіті своєї творчої сили.

Від него Україна могла мати ще багато, багато розкішних квіток рідного мистецтва...

Свідомість сего ще збільшує невимовно тяжку вагу нашої втрати.

— **Наслідник престолоа архикнязь Франц Фердинанд** виїздить в найблизших днях, запрошений цісарем Вільгельмом, на лови до Німеччини. Годить ся згадати, що в тій самій порі гостив перед 4 роками Вільгельм II. на ловах, які урядив єму архієп. Франц Фердинанд над Дунаєм і тоді переживала Австрія таку саму поважну історичну хвилю, як тепер. Тоді в приводу прилуки Босни також грозила війна.

— **Засуд шпигуна.** Віденський трибунал засудив єноді по кількадевній розправі шпигуна Мірмана на чотири роки тяжкої в'язниці. Мірман є сином австрійского генерала. З війська мусів виступити з причини якихсь фізичних хиб. По виступленю жертвував свої услуги Росії. В 1898 р. засуджено єго в Кракові за шпигунство на кількамєсячну в'язницю. В 1909. р. вступив він до російского війська і дослужив ся офіцирської ранги. В останних часах займав ся знова шпигунством в хосен Росії.

— **3 судової салі.** Вчєра перед полуднем почала ся перед львівським трибуналом суду присяжних карна розправа проти адвоката д-ра Генриха Совільского о злочин спроневерія і обману на шкоду кількох осіб, як також в справі опору ся судовій екзекуції. На лаві обжалованих засідає рівнож Володислав Фібіх, власник дібр в Личинках, ясельского пов.; останний відвічає за участь в спроневерію, якого допустив ся в сей спосіб, що продав з приказу Совільского вексель на 20.000 К одною з єго клієнтів, хоча знав, що сей вексель спроневерив др. Совільский. Перший обжалований сидів доси в слідчій в'язниці, а Фібіх був на свободі. До розправи покликано 60 свідків; потребує она імовірно 2 тижні.

— **Самоубийство нотаря.** В Делятині застрілив ся тамошний нотар Вацлав Марьян Родович. Перед доконанєм самоубийства убрав ся в фрак, запалив дві свічки над софою, а відтак положив ся на нїї і застрілив ся. Причиною самовбийства був нервовий розстрій.

Оповідки.

— **3 Перемишля.** Дня 19. с. м. відбудуть ся о 3. год. по пол. в кімнатах „Рускої Бєсїди“ загальні збори філії Українського Педагогічного Товариства. Того самого дня о 5. год. по пол. відбудуть ся збори окружного відділу товариства: „Взаїмна поміч учителів і учительок“ в Перемишлі.

— **На цілі У. П. Т.** зложили в канцелярії У. П. Т.: Вп. Левкадія Щуровска і Волод. Са-

евич, авск. суду зі Стрия, замість повідомлень про своє вінчане 20 К. — А. Владиславський 3 К місто телеграм на вінчання Вп. Грив. Саїка, Евст. Савчука і д-ра Мирона Витошницького. — Д. Кучика 1 К з нагоди вінчання Гр. Саїка.

— **3 залізниця.** Оголошений в „Газеті Львівській“ речинець для внесення оферт на доставу механічних уладжень в стації Красне переложено на 29 листопада 1912. Отвореня оферт відбуде ся 30 листопада 1912.

Замітки язикові.

Написав Іван Верхратський.

(Дальше).

„Три молодих чоловіка“ здає ся мені зовсім не малорускі форми. три молоді люде, три молоді чоловіки.

„так Долина, як округ; так місто, як і передмістя; так у Львові, як і на провінції; так в Австрії, як і в Росії; так з одного боку, як з другого“ — як Долина, так округ; як місто, так і передмістя; як у Львові, так і на провінції; як в Австрії, так і в Росії; як з одної сторони, так з другої.

„тарабарщина“ російск. по нашому: г а к а н и в а .

„тутейший“ польск. tutejszy, тутешній і їй (тутешний, тутеский).

„улетучити ся“ російск. улетучить ся, польск. ulotnić się — злетіти.

„функціонувати“ російск. функціонувать — функціувати (орудувати). Если вже взяти чуже слово, то думаю, не треба черпати з російського, де всі подібні слова доперва по середню з німецька беруть ся: funktionieren; подібно: простудувати а не „протидурувати і пр.

Наша література уважана буває за людську, мужицьку, що однак по части не єсть. Що до язика, то найновішими часами находимо багато виразів французьких, англійських, німецьких... Навіть інтелегент не знаючий згаданих чужих язиків ледви чи порозуміє українську річ йому подавану. На пр. камелія втрчала ясну лівію свого „сілуєта“ (франц. silhouette). — на грудях блишало „колле“ (collier). — богата „куафюра“ (coiffure) на її голові. — „тост“ (англ. toast, говорі: tohst); єсть руске слово: „многостітвіє“, як звичайно славянські штучні вирази довге, неповоротне — тож, думаємо, коротке англійське слово: тост приймає ся. — відтак: „сюжет“ (sujet), „абажур“ (abat-jur), „престіж“ (prestige), „культуртрегер“ (Kulturträger, культурник), „шантаж“ (chantage), „етюд“ (etude), „ескиз“ (esquisse), „девіз“ (devise), „мираж“ (mirage=маревно).

Се-ж, здає ся мені, можна так висунути Наше боярство в сумних політичних обставинах для матеріальних причин кивуло своєю народністю — остала лише маса народа, сам люд, котрий поводи зачав витворяти інтелігенцію. Ся-ж почувши себе рускою (малорускою, українською) забажала виказати свою окремішну народність. Та хоть і виплила з людю, таки сильно єї поскоботало почуване своєї висшости, котру, як що не кажи, треба обявити в літературі не лише картинами чи там „сюжетами“ взятими не з людського життя, але також язиком, в котрім приміщуєсь по можности слова французькі, німецькі і інші, щоби оказати своє образованє...

По нашій думці напишане в нашу бесіду в більшій мрі французьких і інших чужеслов такі не однітно. Безперечно від чужеслов годі зовсім віднекати ся. Декотрі слова латинські, грецькі, німецькі і інші і риняли ся навіть межі людом. Так приміром: фільозоф, телеграф, телеграфувати, почта, магнет, фотограф, пульс, процесія, гуфваль і пр. Але треба висерігати ся користати надто з того дарунку. Певно жаден язик європейський а і загалом язик не годні єствувати зовсім чисті і не містити в собі слів взятих з інших бесід. Та загалом нам тільки по конечности належить приймаати той приплив язиковий, а далекими бути від того, щоби самим нанесати до народної словні вирази чужеземні, котрі впрочім можна би по своєму віддати, хочби новоствореними виразами. От на примір загално звістне слово ф а н т а з и я (з грецького), а таки можна би на тото слово прийняти: м р і я .

Належало-б нам також поладнати декотрі граматичні річи. Так приміром в ріднику

многого числа суцників женьського рода (III кл.) пишуть декотрі опираючись на місцевих людских формах: сестрів, вербів, водів, фасолів, бабів, перлів, хоть знов всі уживають правильно: нив, лук, овець, кіз, коров, трісок, клюсок, грушок, сливок. Накінчак ов втяснув ся з II склону суцників мужеского рода (після: в о л о в ь). Думаю в письменнім язичі не допускати розширення у женьських суцників форм на ів, отож: с е с т р (сестер), в е р б, в і д, ф а с о л ь, б а б, п е р е л і пр.

Також рідника многого числа суцників середного рода (II кл.) уживають всіляко. Я опираючись на декотрих формах згаданих видів у людю, головно же на Кулішу, прочитавши єго „Хату“ уживав форм на: ії оповіданій, писаній. Тим часом і Куліш не такий непозибкий, як мені первітно здавалося. Пізнійше стрів я у Куліша: оповідань.

І тепер уживаю форм на: ії. Але в галицьких народовецьких письмах що раз частіше находимо форми коротші: писань, мешкань, засідань, речень. Ті форми, відай взяті з польского, здає ся в нашім літературнім язичі возмуть перевагу і з часом більшою частию витіснять форми на ії. А то тому, що суть коротші; ми і без того задля повного логичних форм слів довгих маєм доволі. — У декого стрів я навіть: „оповіданнів, міркуваннів, поняттнів“ — але в тій самій статі: п о н я т і й.

В ріднику мног. числа суцників V. кл. стрічаємо иноді також ів на пр. „таємновств“, хоть звичайно лучають ся правильні форми: високостей, знаменитостей.

В іменя єд. числа сущ на є (II кл.) стрічаємо: „самопорядкування, постачання“, але і зем леволодінне, питанне, поширенне, житте, занедбанне, відношенне, бажанне і пр. Думаю в іменяку єд. в. таки все уживати-б: житте, питанне, відношенне, бажанне (рівно в 4 і 5 пад.) а в ріднику: жита, питання, відношеня, бажаня і пр.

(Дальше буде).

Телеграми

з дня 11 листопада.

Будапешт. (ТКБ). Перший делегаційний обід у цесаря відбуде ся дня 12., другий 20. с. м.

Царгород. Дневники доносять, що Турки відобрали Чорлю.

Льондон. Англійська адміраліція купила два дреднавти будовані тепер в Англії для Туреччини.

Атени. Грецький торпедовець придержав німецький пароплав з 81 подорожними і відвів єго до Преусу.

Бігород. (ТКБ). Розповсюднена в Відні і Будапешті чутка про замах на австро-угорського посла Угрона є зовсім безосновна і видумана.

Петербург. (Пет. Аг.) Внесений до думи начерк міністерства маринарки домагає ся 68 мільонів на флоту.

Терст. (ТКБ). Корабель Льюйда „Graf Wurmbbrandt“ відплив дня 9. с. м. до Драча щоби евентуально забрати на поміст австро-угорських горожан.

Петербург. Болгарске правительство просило російські банки о уdlене позички в квоті 10 мільонів рублів. Російські банкери зажадали поруки правительства. В тій справі ведуть ся переговори.

Господарські, промислові і торговельні вісті.

Комуніат Краєвого Союзу для збуту худоби з торгу у Львові дня 8. листопада 1912.

На нивійний торг зігнано: Волів 34 штук, бугаїв 16, коров 197, ялівника 103, телят 213, безрог 244; разом 807 штук.

Плачено за метричний сотнар живої ваги т. є за 100 кг.: за опасові воли 96 до 110 за худі воли — до —, за бугаї 80 до 94, за корови на зарів 54 до 90, за ялівник 50 до 86, за телята 86 до 120, за безроги 90 до 114 К.

ЦЕРКОВНА ТОРГОВЛЯ „ДОСТАВА“

Львів, ул. Руска 20, — Станіславів, ул. Смольни Перемишль, Ринок 26.
Удержку найкращий вибір всяких церковних річий. — Злучила найлучших артистів для виготовлення іконостасів, престолів, кивотів і др. Приймає у Львові золоченя чаш і всякі направки. Зєднала досі загальні признаня. 366(80сс)

Товариство взаїмого кредиту „Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уdlюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вклады приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Кonto в Щадницькій почтовій ч. 35.527.

Кonto жирове в банку австро-угор.

Вклады щадницькі К 3,468.296—

Удлі членські К 341.275—

Позички уdlені К 3,916.577—

Нащеларій Товариства отворені перед полуднем

Йосиф II. чи Ян Казимир?

(з нагоди святкування мнимої 250-літньої річниці єстроєня Львівського Університету).
можна набути в Адміністрації „Руслана“ і в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові по 30 сот. за примірник.

Рух залізничних поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середно-європейського.

Замітка. Поїзди поспішні означені грубим друком. Години нічні від 600 вечером до 559 рано означені підчеркненим чисел минутних.

Візізг зі Львова

з головного двірця:

До Кракова: 12:35, 3:40, 8:22, 8:35, 2:05§, 2:45, 3:45*, 5:46†, 6:05, 7:00, 7:30, 11:10.
*) до Ряшева. §) від 15/5 до 30/9 включно що дня. †) до Мпани.
До Підволочиск: 6:10, 10:35, §2:16, 2:27, 2:50†, 8:40, 11:13.
†) до Красного. §) від 15/5 до 30/9 включно що дня.
До Черновець: 2:50, 6:10, 9:15, 9:37, 2:25, 3:05*, 6:28†, 7:55*, 11:00.
*) до Станіславава. †) до Коломиї. *) до Ходорова кожного попередного дня перед неділею і святюм.
До Стрия: 6:00, 7:30, 10:02 §), 1:45, 6:50, 11:25. §) Від 16/6 до 8/9 включно лише в неділю і рим.-кат святя.
До Самбора: 6:53, 9:05, 3:50, 10:56.
До Сокаля: 7:35, 2:21, 8:00, 11:35*.)
*) до Рави рускої (лише в неділі).
До Яворова: 8:40, 5:45.
До Підгаєць: 5:55, 4:53.
До Стоянова: 7:55, 6:00.

з двірця „Львів-Підзамче“:

До Підволочиск: 6:25, 10:55, 2:29*), 2:42, 3:07†), 9:01, 11:30.
†) до Красного. *) від 15/5 до 30/9 включно що дня.
До Підгаєць: 6:09, 1:21*), 5:15, 10:40 §).
*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і неділю.
До Стоянова: 8:12, 6:17.

з двірця „Львів-Личаків“:

До Підгаєць: 6:28, 1:40*), 5:36, 10:59 §).
*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і неділю.

Поїзд поспішний зі Львова до Підволочиск відїздить о год. 2. мін. 16 по полудни з перону 2, Нр. сходів II.

Поїзд особовий зі Львова до Красного відїздить о год. 2. мін. 50 по полудни із західного тору перону 4 Нр. сходів IV.

Поїзд особовий зі Львова до Станіславава відходить о годині 2. мін. 35 по полудни з перону 3 Нр. сходів III.

Локальні поїзди.

з головного двірця:
До Брухович: що дня: 6:02.

!!!Купуйте!!!

одобренний Радою шкільною кравкою і виданий накладом „Видавництва Чина св. Василя В.“ в Жовкві підручник

А-ра Богдана Барвіньського п. з. „Оповіданя з рідної історії“.

Підручник обнимає 190 сторін тексту XXXVI сторін ілюстрацій (числом 53) на крєдовім папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштує всего 2 К 20 с.

Сей підручник є першим підручником рідної історії для руских середних шкіл і дає шкільній молодежи вперше повний образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учеників I. клася середних шкіл, але при недостатці ишого підручника й для учеників висших клас, для руских віділових шкіл, для семінарій і ліцеїв та до кваліфікаційних іспитів на народних і віділових учителів.

Надає ся він до науки в дівоцях та хлопцях бурсах і інститутах, а і зва своєї приступности також для наших читальнь, для селян і міщан. З хісном може повчати ся з него нашої історії й кождий освічений Русин, що не має часу розчитувати ся в обмислих книжках.

У Львові набувати можна в Книгарні „Наук. Товариства ім. Шевченка“, Ринок 10

Накладом Piusverein-у появили ся гарно виконані ілюстровані переписні листки з малюнками артиста-маляра Асмана, які представляють найбільше займаючі сцени з другої турецької облоги Відня.

Сі листки висилає.

Kanzlei des Piusvereines,

Wien, I. Bäckerstrasse 9.

по 1К 60 с за серию (20 листків) разом з почтовою оплатою. Поодинокий листок коштує 10 сот. Замовленя належить висилати на више згадану адресу.

Музичні струменти

як: скрипки, кларнети, труби, мандоліні і т. д. а також ровери та прибори до тижке, поручає по дешевших цінах як деінде: Укр. висилковий дім „ОРКАН“ Львів, Коперника 18. Соколом і Січам, ученикам і учителям великий опуст. Такж на рати. 388(20)

Тризізг до Львова

на головний дворець:

З Кракова: 2:22, 5:45, 7:25, 8:50, 1:10 10:05, 1:30, 2:00§), 5:40, 7:25†), 8:25, 9:50.
*) з Тарнова. §) від 15/5 до 30/9 включно щодня. †) з Мпани 15/6 до 30/9 включно щодня.
З Підволочиск: 7:20, 11:30, 1:50 §), 2:15, 5:30, 10:30, 10:48†)
†) з Красного. §) від 15/5 до 30/9 включно щодня.
З Черновець: 12:05, 5:15 §), 5:45†), 7:40, 10:25*), 1:55, 5:52, 6:26, 9:34.
*) зі Станіславава, †) з Коломиї, §) з Ходорова кожного слїдуочого дня по неділі і святї.
Зі Стрия: 7:28, 11:40, 4:25, 6:45, 10:19 §, 11:00 §) від 16/6 до 8/9 включно лише в неділі і рим.-кат. святя.
З Самбора: 7:50, 9:55, 2:10, 8:30
Зі Сокаля: 7:10, 1:25, 7:57
З Яворова: 8:12, 4:20
З Підгаєць: 11:10, 10:20
Зі Стоянова: 10:01, 6:30

на дворець „Львів-Підзамче“:

З Підволочиск: 7:01, 11:11 1:30*), 2:00, 5:10, 10:12, 10:31†)
†) з Красного. *) від 15/5 до 30/9 включно щодня.
З Підгаєць: 7:26*) 10:49, 6:29*) 10:01, 12:00§)
*) з Винник. §) з Винник лише в суботу і неділю.
Зі Стоянова: 9:21, 6:11

на дворець „Львів-Личаків“:

З Підгаєць: 7:08*), 10:31, 6:11*), 9:41, 11:43§)
*) з Винник, §) з Винник в суботу і не

З Брухович: що дня 6:55.